

Rusland jaagt Tataren weer van de Krim af

INTERVIEW Leider vraagt om steun: Wij worden onderdrukt

Eva Cukier

De Tataarse bevolking op de Krim heeft het sinds de Russische annexatie van het schiereiland moeilijker dan ooit. Mustafa Dzemilev, de leider van de Krimtataren, was afgelopen week in Nederland om de noodklok te luiden. Sinds de annexatie, in maart vorig jaar, is de mensenrechtensituatie ernstig verslechterd.

“De Tataren zijn hun leven niet zeker”, aldus Dzemilev zaterdag op Schiphol, vlak voordat hij terugvliegt naar huis. “Er zijn huiszoekingen, mensen verdwijnen, worden gemarteld en vermoord, moskeeën in brand gestoken. Het doel is de Tataren helemaal van de Krim te verdrijven.”

De 71-jarige Dzemilev is het hoofd van de nationale beweging van Krimtataren en lid van het Oekraïense parlement. Vorig jaar ontzegden de Russen hem voor vijf jaar de toegang tot de Krim nadat hij het referendum over de inlijving door Rusland ongeldig had verklaard. Tijdens zijn bezoek aan Nederland sprak hij met leden van de Tweede Kamer en met de Hoge Commissaris voor de Minderheden.

Volgens Dzemilev is verzet tegen de russificering van het schiereiland nagenoeg onmogelijk. Na de annexatie moest de bevolking een verklaring tekenen dat de Krim zich uit vrije wil bij Rusland heeft gevoegd. “Wie weigerde, werd gedwongen zich als vreemdeling te registreren, iets wat een Tataar nooit zou doen”, vertelt Dzemilev.

Het brengt de Tataarse bevolking in een onmogelijke situatie, want zonder paspoort wordt het leven praktisch onmogelijk. “Je mag niet werken, je kunt je zaken niet regelen en je grond wordt onverkooptbaar.” Tataren worden ook opgeroe-

pen voor het Russische leger; weigeraars belanden in de gevangenis. In een telefoongesprek dat Dzemilev vorig jaar met Poetin voerde, beloofde de president de Tataren nog een ‘gouden toekomst’ onder Russisch bewind.

Van de 300.000 Tataren op de Krim hebben tienduizend het schiereiland inmiddels verlaten. Ook internationale mensenrechtenorganisaties slaan alarm over de

‘Mensen verdwijnen, worden gemarteld en vermoord. Het doel is de Tataren helemaal van de Krim te verdrijven.’

Mustafa Dzemilev

heersende wetteloosheid en de intimidatie van de bevolking door zogenaamde pro-Russische zelfverdedigingscommando's.

Ook het Tataarse zelfbestuur en de media op de Krim worden geïntimideerd. Afgelopen week vond een inval plaats bij de Tataarse nieuwszender ATR en werd de vicevoorzitter van het Tataarse parlement, Ahtjom Tsjigoz, gearresteerd. Volgens Dzemilev is de arrestatie een wraakactie van de Russen en hangt

Tsjigoz een gevangenisstraf van tien jaar boven het hoofd wegens verstoring van de openbare orde. “Het maakt deel uit van een breder Russisch plan om het Tataarse leiderschap te vervangen door stromanen uit de eigen stal.”

“Het Westen moet alles in het werk stellen om de veiligheid van de Tataren op de Krim te waarborgen”, aldus Dzemilev. Hij vreest dat de aandacht voor de Tataarse zaak in het Westen verslapt. “Alle aandacht gaat nu uit naar de oorlog in Oost-Oekraïne, de Krim dreigt naar de achtergrond te verdwijnen en te veranderen in een bevroren conflict.” De parlementariër waarschuwt voor de voortschrijdende militarisering en voor de aanwezigheid van kernraketten op het schiereiland.

Afgelopen week berichtten media dat de VS de vorig jaar opgelegde sancties op het schiereiland hebben versoepeld. Zo mogen inwoners van de Krim weer (privé)bankrekeningen openen bij Amerikaanse banken en worden bepaalde goederen weer getimporteerd. Amerikaanse bedrijven als Mastercard en Google staakten recent juist hun activiteiten in het gebied.

Het is niet de eerste keer in de geschiedenis dat de Krimtataren van hun geboortegrond worden verdreven. Tijdens de Tweede Wereldoorlog liet Stalin de hele Krimtataarse bevolking deporteren op verdenking van collaboratie met de nazi's. Dzemilev zelf werd met zijn familie naar Oezbekistan verbannen. Als tiener begon hij een Tataarse verzetsgroep, tijdens het Sovjetbewind zat hij jarenlang in de gevangenis. Pas in de jaren tachtig kon Dzemilev terugkeren naar de Krim. “De geschiedenis herhaalt zich, alleen nu is het erger. Vroeger werden we niet vermoord.”